

Finansal Refah Hâli: Dumlupınar Üniversitesi Akademisyenlerine Yönelik Ampirik Bir Araştırma

Özet

Çalışmanın amacı, akademik personelin finansal refah halini ölçmektir. Buna yönelik olarak literatürdeki tartışma ve bulguları esas almanın yanı sıra akademik personelin unvanı, yaşı, cinsiyeti, medeni durumu ve görev yeri değişkenleri de göz önünde bulundurularak hipotezler oluşturulmuştur. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla Dumlupınar Üniversitesi'nin tüm birimlerinde görev yapan akademik personele yönelik anket uygulanmış ve 246 akademik personelden oluşan bir örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak, aritmetik ortalama, tekyönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey testi ve t testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Analizlerin sonucunda, çalışmaya katılan akademik personelin finansal refah durumlarından sınırlı düzeyde memnuniyet duydukları bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Finansal Refah, Akademik Personel, ANOVA.*

Financial Well-Being: An Empirical Analysis on Academic Staff at Dumlupınar University

Abstract

This study aims to reveal the financial well-being of academic staff. In this regard, in light of existing arguments and findings in the literature, hypotheses are established by taking into consideration such variables as the personnel's title, age, gender, marital status and post of duty. In order to test the validity of the hypotheses, a questionnaire is carried out on academic staff at Dumlupınar University. Covering all units of the University, the questionnaire produced a sample that consists of 246 people. The data set is analyzed with SPSS program by using such techniques as arithmetic mean, one-way analysis of variance (ANOVA), Tukey test and t-test. The results suggest that the academic staff is limitedly satisfied with their current financial well-being.

Keywords: *Financial Well-Being, Academics, ANOVA.*

Seyfettin ÜNAL¹
Yavuz Selim DÜGER²
Hasan ÖZYAŞAR³

¹ Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, seyfettinu@hotmail.com

² Öğr. Gör., Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO, Lojistik Bölümü, yselimduger@gmail.com

³ Dumlupınar Üniv. Sosyal Bilimler Enst. İşletme Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, hasanozyasar@gmail.com

GİRİŞ

Türkiye’de üniversite sayısı son dönemde hızlı bir artış göstererek Ocak 2015 itibariyle 184’e yükselmiştir. Sayıları hızla artan üniversitelerde teknik ve alt yapı problemlerinin yanında nitelikli personel istihdamı eksikliği de ortaya çıkmaya başlamıştır. Gerek ekonomik gerekse sosyal açıdan cazibesini yitirme riskiyle karşı karşıya kalan akademisyenlik mesleği, üniversitelerden başarıyla mezun olan nitelikli öğrencilerin kariyer alternatifleri arasında fazlaca yer bulamaz hale gelmiştir. Söz konusu başarılı öğrenciler kariyerlerine üniversitede devam etmek yerine, genellikle daha yüksek gelir elde edebilecekleri kamu ve özel sektör kuruluşlarını tercih etmektedirler. Bunun sonucunda üniversiteler yeterli sayıda nitelikli akademik personeli bünyelerine katamadıkları gibi; sahip oldukları nitelikli akademik personelin de diğer kamu yada özel sektör kuruluşlarınca transfer edildiğine şahit olmaktadır.

Üniversitelerde görevli akademik personel üzerine yapılan çalışmalar, “mesleki saygınlığın yitirildiği düşüncesinin ve yetersiz ücret seviyesinin” akademik personelin tükenmişlik seviyesini artırdığı yönünde sonuçlar ortaya koymaktadır. Yanı sıra bu çalışmalarda, tükenmişlik seviyesi yükselen akademik personelin görev yaptığı kuruma olan bağlılığının, performansının ve verimliliğinin de azaldığına dikkat çekilmektedir (bkz. Naktiyok ve Kaygın, 2012 ss.23-26; Sağlam, 2011 ss.407-411). Bu şartlar altında belli bir finansal refah seviyesini yakalayamayan akademik personelin işini yüksek bir motivasyonla ve yüksek bir performansla icra etmesini beklemek pek de gerçekçi olmayacaktır.

Bu çalışmanın amacı akademik personelin finansal refah seviyesini ölçmek, bireylerin sahip olduğu akademik unvanlarının yanı sıra görev yaptığı birim, yaş, cinsiyet ve medeni durumu gibi faktörlerin finansal refah seviyelerine olan yansımalarını tespit etmektir. Çalışmanın ülkemiz literatüründe gelecekte benzer çalışmaların önünü açması bakımından bir ilk teşkil etmesi umulmaktadır. Dört bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde finansal refah kavramına ilişkin literatür incelemesine yer verilmiştir. İkinci bölümde veri ve yöntem yer alırken; üçüncü bölümde tanımlayıcı istatistik ve hipotez testlerini içeren ampirik bulgular sunulmuştur. Çalışma, sonuç ve değerlendirmelerle sonlanmaktadır.

1. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Son 40-50 yıl öncesine kadar finansal planlama ve karar alma konusunun firmalar açısından bile çok basit düzeyde ele alındığı hatta yeterince önemsenmediği söylenebilir. Fakat özellikle 1970 ve 1980’li yıllarla birlikte bütün dünya ekonomilerini etkileyen, küresel anlamda ciddi çalkantılar yaşanmaya başlanmıştır. Bu çalkantılar gerek petrol ve döviz piyasası krizi, gerekse yüksek enflasyon ve faiz sorunları şeklinde olmak üzere farklı kökenlere sahip olarak ortaya çıkmıştır. Elbette, gerek makineleşme sayesinde kitle üretim yapma imkânlarının artması, gerekse ulaşım ve bilişim teknolojilerinin de yardımıyla artan küreselleşme olgusu, ürün piyasalarındaki arz açığının giderilmesine önemli katkıda bulunmuştur. Diğer taraftan, giderek artan entegrasyon ve etkileşim, piyasalar arasındaki rekabet artışıyla birlikte sorunların ekonomiler arasında bulaşıcılığını da artırmıştır. Tüm bu gelişmeler finansal yönetimin ön plana çıkmasını sağlayıp, finansal planlama ve karar almanın çok daha titizlikle yapılması gereğini ortaya koymuştur. Ayrıca, makroekonomik yapıları etkileyen söz konusu küresel gelişmeler; işsizlik ve finansal stres gibi olguların bireyler üzerindeki baskısının artışı da beraberinde getirerek, finansal planlamayı firmalar kadar bireyler için de önemli bir konu haline getirmiştir. Dolayısıyla, günümüz literatürüne finansal okuryazarlık ve finansal refah gibi kavramların girdiği görülmektedir. “Kişi bilmediği şeyden korkar” anlayışından hareketle; finansal refahı artırmaya yönelik atılacak ilk adımın finansal okuryazarlığı artırmak olduğu söylenebilir. Bu anlamda, Jacob vd. (2000) bireysel finans konusundaki donanımı, bireysel finansal yönetim yeteneğinin ve bilgisinin bir konusu olarak değerlendirmektedir.

Çalışmanın konusunu oluşturan finansal refah kavramı üzerine yapılan farklı tanımlamalara rastlanmakla birlikte temelde anlatılmak istenenler arasında pek fark yoktur. Bilhassa 1990’lı yıllar ve öncesinde yapılan finansal refah tanımlarının daha çok kişinin mutluluğunu ve memnuniyetini yansıtmaya yönelik olduğu görülmektedir. Buna örnek olarak, Fergusson vd. (1981) finansal refahı, finansal gelir düzeyi ve sahip olunan varlıklar; Leach vd. (1999) ise kişinin finansal durumundan memnun olması olarak ifade etmişlerdir. Fakat son zamanlarda rastlanan tanımlar kişinin, maddi ve manevi açıdan finansal du-

rumu konusundaki algıları, yaşam standartlarının yükselmesi, kendini finansal açıdan güvende hissetmesi, ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gibi konular üzerinde durmaktadır (Taft vd., 2013 s.65). Örneğin, Joo (2008) finansal refah kavramını kişinin finansal açıdan kendini güven içinde hissetmesi ve endişe duymaması olarak tanımlamıştır. En genel ifadeyle finansal refah, kişi ve ailesinin ekonomide karşılaşılabileceği işsizlik, borçluluk, iflas, yoksulluk içinde yaşama gibi risklere karşı korunmuş olarak; kendisini finansal açıdan güvende ve yeterli hissetmesidir (Taft vd., 2013 s.65).

Literatürde finansal refah tanımlamalarında görülen farklılık, finansal refahın ölçümlemesine yönelik kullanılan yöntemlerde de kendisini göstermektedir. Temel olarak nesnel ve öznel ölçümler yapılabilmektedir. Nesnel ölçümleme fiziksel bir ölçüm yöntemi olup, daha somut değişkenler üzerinden ölçüm yapmayı içermektedir. Öznel ölçümleme ise bireyin finansal kaynaklarını daha çok yeterli olup olmama, tatmin edici olup olmama noktasında ele alarak ölçümleme yapmak biçiminde karşımıza çıkmaktadır (Van Praag vd., 2003). Finansal refah kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için Malone vd. (2010) bu kavramı dört bölüme ayırmıştır. Bunlar; kişinin satın alma davranışları ve ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneği, mevcut finansal durum algısı, geleceğe dönük finansal beklenti ve uzun dönemde kendini finansal açıdan güvence altına alma isteğidir.

Bu alandaki çalışmalarda finansal refah kavramının cinsiyetler üzerindeki yansımalarını konu alan birçok araştırmaya rastlanmaktadır. Araştırmalar genel olarak, kadınların erkeklere oranla daha az finans bilgisine sahip olduklarını, fakat bunun kadınların finansal refah seviyelerinin düşük yada finansal davranışlarının olumsuz olduğu şeklinde yorumlanamayacağını ve finansal refah kavramının cinsiyetler üzerine farklı yansımalarının olmadığını ortaya koymaktadır (bkz. Theodos vd., 2014 ss.1-5; Fonseca vd., 2010 ss.2-12; Lusardi ve Tufano, 2009 ss.23-25; Zissimopoulos vd., 2008 ss.1-19; Joo ve Grable, 2004 ss.25-45). Hatta, Falahati ve Paim (2011) tarafından yapılan çalışmada, kadınların erkeklere göre daha az finans bilgisine sahip olmasına rağmen, finansal refah seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsiyet değişkeninin yanısıra, literatürde finansal refah seviyesi ile diğer demografik özelliklerin karşılaştırılmasının ele alındığı daha başka çalışmalara da rastlanmaktadır. Örneğin, Taft vd. (2013) ve Joo ve Grable (2004) çalışmalarında, kişinin finansal refah seviyesiyle yaşı ve evlilik durumu arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu ortaya koyarken; Volpe vd. (2002) kişinin finansal refah seviyesiyle yaşı arasında pozitif bir ilişkinin olduğu, fakat evlilik durumu ile arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmadığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca Malone vd. (2010), Lusardi vd. (2010) ve Joo ve Grable (2004) çalışmalarında kişinin eğitim seviyesi arttıkça finansal refah seviyesinin de artacağı bulgularına erişmişlerdir.

2. VERİ ve YÖNTEM

Bu çalışmada Dumlupınar Üniversitesi'nin tüm birimlerinde görev yapan akademik personele yönelik anket uygulaması gerçekleştirilerek, bireylerin demografik değişkenlerinin finansal refah seviyelerine yansımalarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan finansal refah seviyesini belirlemeye yönelik ölçek Prawitz vd. (2006) tarafından geliştirilmiş ve 8 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın evrenini 2014 yılı Ocak ayında Dumlupınar Üniversitesi'nin tüm birimlerinde görev yapan 1,165 kişiden oluşan akademik personel oluşturmakta olup; araştırma yalnızca akademik personeli kapsamaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü, Özdamar (2003) tarafından geliştirilen formül aracılığıyla %90 güven aralığında ve %5 hata payına göre hesaplanmış olup; anketle ulaşılan 246 akademik personelden elde edilen veriler üzerinde analizler yürütülmüştür. Ankette kullanılan finansal refah seviyesini ölçmeye yönelik sorular "yoğun stres" den "stresiz" e, "memnuniyetsiz" den "memnun" a, "çok fazla endişeli" den "rahat" a doğru, 5'li likert ölçeğine göre ölçümlendirilmiştir. Tüm veriler SPSS 15 programında analiz edilmiştir.

Çalışma ile ilgili hipotezler ise aşağıdaki gibidir:

H₁: Taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal refah seviyeleri farklılık gösterir.

H₂: Akademik personelin sahip olduğu unvanla

finansal refah seviyesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_3 : Akademik personelin yaşı ile finansal refah seviyesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_4 : Akademik personelin medeni durumuna göre finansal refah seviyeleri farklılık gösterir.

H_5 : Akademik personelin cinsiyet değişkenine göre finansal refah seviyeleri farklılık gösterir.

Çalışmada kullanılan ve 8 maddeden oluşan finansal refah sorularının güvenilirliklerinin ölçülmesinde Cronbach Alpha güvenilirlik analizi uygulanmış ve $\alpha=0.898$ olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde değinilen 0.70'in üzerinde olduğu için iyi olarak kabul edilmektedir (Altunışık vd., 2005 ss.114-116). İleri sunulan hipotezlerden 1, 4 ve 5 no'lu hipotezler t-testi kullanılarak, 2 ve 3 no'lu hipotezler ANOVA analizi kullanılarak test edilmiştir.

3. AMPİRİK BULGULAR

Bu bölümde, öncelikle tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra, oluşturulan hipotezlerin test edilmesiyle elde edilen analiz sonuçları sunulmuştur.

3.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 1'de görüldüğü üzere örnekleme yer alan bireylerin 167'si (%67.9) erkek, 79'u (%32.1) kadındır. Örnekleme oluşturan katılımcıların 149'u (%60.6) evli, 97'si (%39.4) bekârdır. Çalışmaya katılan akademik personelin 159'u (%64.6) Kütahya il merkezinde, 87'si (%35.4) Kütahya'nın ilçelerinde görev yaparken, katılımcıların yarısından fazlasını oluşturan 137 (%55.7) kişinin kurumdaki görev süresi 1-5 yıl arasındadır. Ayrıca çalışmaya katılanların çoğunluğu 26-35 yaş aralığında (26-30 yaş aralığı 71 kişi (%28.9), 31-35 yaş aralığı 63 kişi (%25.6), 36-40 yaş aralığı 42 kişi (%17.1), 41-45 yaş aralığı 39 kişi (%15.9), 46 yaş ve üzeri 15 kişi (%6.1)) bulunurken, unvana göre bakıldığında ilk sırada Öğretim Görevlileri 86 kişiyle (%35), ikinci sırada Araştırma Görevlileri 62 kişiyle (%25.2) ve üçüncü sırada Yardımcı Doçent Doktorlar 51 kişiyle (%20.7) yer almaktadır. Örneklemedeki bireylerin çoğunluğu ekonomik ve finansal gelişmeleri her gün (%30.9) ve haftada birkaç kez (%39.4) takip etmekte olduğunu ifade ederken; ekonomik ve finansal gelişmelerin takip edildiği kaynakların ağırlıklı olarak internet (%71.5) ve televizyon (%15.4) olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan akademik personelin gelir durumuna bakıldığında büyük çoğunluğun aylık gelirinin 2,500-3,500 TL aralığında (%46.7) yer aldığı görülmektedir. Önemli sayılabilecek bir kesim olan %29.3'un aylık gelirinin 2,500 TL'nin altında olması da dikkat çekicidir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

		Sayı	%			Sayı	%
Cinsiyet	Erkek	167	67.9	Medeni durum	Evli	149	60.6
	Kadın	79	32.1		Bekar	97	39.4
	Toplam	246	100.0		Toplam	246	100.0
Yaş	25 yaş ve altı	16	6.5	Görev yeri	Taşra	87	35.4
	26-30 yaş	71	28.9		Merkez	159	64.6
	31-35 yaş	63	25.6		Toplam	246	100.0
	36-40 yaş	42	17.1	Hizmet süresi	1-5 yıl arası	137	55.7
	41-45 yaş	39	15.9		6-10 yıl arası	33	13.4
	46 yaş ve üstü	15	6.1		11-15 yıl arası	37	15
	Toplam	246	100.0		16-20 yıl arası	31	12.6
Unvan	Uzman	3	1.2	Aylık gelir durumu	21 yıl ve üstü	8	3.3
	Okutman	15	6.1		Toplam	246	100.0
	Arş.Gör.	62	25.2	Ekonomik ve finansal gelişmeleri takip etme sıklığı	2500 TL ve altı	72	29.3
	Öğr.Gör.	86	35		2501 - 3500 TL	115	46.7
	Arş.Gör.Dr.	5	2		3501 - 4500 TL	25	10.2
	Öğr.Gör.Dr.	8	3.3		4501 - 5000 TL	20	8.1
	Yrd.Doç.Dr.	51	20.7		5001 - TL ve üzeri	14	5.7
	Doç.Dr.	12	4.9		Toplam	246	100.0
	Prof.Dr.	4	1.6		Ekonomik ve finansal gelişmelerin takip edildiği kaynaklar	Her gün	76
	Toplam	246	100.0	Haftada birkaç kez		97	39.4
Ekonomik ve finansal gelişmelerin takip edildiği kaynaklar	Gazete	22	8,9	Ayda birkaç kez		53	21.5
	Dergi	2	.8	Hiçbir zaman		20	8.1
	Televizyon	38	15.4	Toplam	246	100.0	
	İnternet	176	71.5				
	Diğerleri	8	3.3				
Toplam	246	100.0					

3.2. Hipotez Testleri

Araştırma yönteminde yer alan ve çalışmanın amacını oluşturan hipotezlerden 1, 4 ve 5 no'lu hipotezleri test etmeye yönelik olarak yapılan Bağımsız gruplarda t-testi (independent samples t-test)

sonuçları Tablo 2, 3 ve 4'te yer almaktadır. Tablo 2'de taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal refah seviyeleri karşılaştırılarak, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir.

Tablo 2: Görev Yerine Göre Finansal Refah Seviyesinin t-testi Sonuçları

Görev yeri	Gözlem sayısı (n)	Aritmetik ortalama	Standart sapma	t-istatistiği	P-değeri
Taşra	87	2.8182	0.98797	0.514	0.608
Merkez	159	2.7484	1.03623		

Taşrada ve merkezde görev yapan akademik personelin finansal refah hali arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda P değerinin 0.608 olduğu görülmüştür. Buna göre taşrada ve merkezde görev yapan akademik personelin finansal refah seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

ra rastlanmadığından, H_1 hipotezi reddedilmiştir.

Akademik personelin medeni durumuna göre finansal refah düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği, sonuçları tablo 3'te raporlanan t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3: Medeni Duruma Göre Finansal Refah Seviyesinin t-testi Sonuçları

Medeni durum	Gözlem sayısı (n)	Aritmetik ortalama	Standart sapma	t-istatistiği	P-değeri
Evli	149	2.9052	1.02094	2.550	0.011
Bekar	97	2.5702	0.98434		

Evli veya bekâr olan akademik personelin finansal refah hali arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda P değerinin 0.011 olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, akademik personelin medeni durumuna göre finansal refah seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark-

lılığa rastlandığından H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

Akademik personelin cinsiyet değişkenine göre finansal refah seviyelerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği, sonuçları tablo 4'te yer alan t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Finansal Refah Seviyesinin t-testi Sonuçları

Cinsiyet	Gözlem sayısı (n)	Aritmetik ortalama	Standart sapma	t-istatistiği	P-değeri
Kadın	79	2.7935	1.00322	0.216	0.829
Erkek	167	2.7635	1.02769		

Akademik personelin kadın veya erkek olmasına göre finansal refah hali arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda P değerinin 0.829 olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, akademik personelin cinsiyet değişkenine göre finansal refah seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığından, H_5 hipotezi reddedilmiştir.

homojenliği test edildikten sonra tek yönlü varyans (ANOVA) analizi yapılması gerektiği görülmüş olup; söz konusu analize ilişkin sonuçlar tablo 5 ve 7'de yer almaktadır. Öncelikle, sonuçları tablo 5'te raporlanan ve akademik personelin sahip olduğu unvanla finansal refah seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığının; şayet ilişki varsa bunun nereden kaynaklandığının incelendiği analiz yürütülmüştür.

2 ve 3 no'lu hipotezlerin analizinde, varyansların

Tablo 5: Unvan ve Finansal Refah Seviyesi Arasındaki İlişkinin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F-testi	P-değeri
Gruplar arası	36.018	8	4.502	4.898	0.001
Grup içi	217.854	237	0.919		
Toplam	253.872	245			

Akademik personelin finansal refah seviyelerinin sahip olduğu unvana göre değişiklik gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucunda P değerinin 0.001 olduğu görülmüştür. Söz konusu değer akademik personelin sahip olduğu unvan ile finansal refah

seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koyduğundan; H_2 hipotezi kabul edilmiştir. Daha sonra, hangi gruplar arasında farklılık bulunduğunu belirlemek üzere Tukey testi uygulanmıştır. Söz konusu teste ilişkin sonuçlar tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6: Unvanlara ilişkin Tukey Testi Sonuçları

Hipotez	I	J	Ortalama Farkı (I-J)	P-değeri
Akademik Personelin Unvanı ile Finansal İyilik seviyeleri arasında anlamlı ilişki vardır	Öğr.Gör.	Prof.Dr.	-1.9008*	0.004
	Arş.Gör.	Yrd.Doç.Dr.	-0.82833*	0.001
		Prof.Dr.	-2.25756*	0.001
	Okutman	Prof.Dr.	-1.87604*	0.017
	Arş.Gör.Dr.	Prof.Dr.	-2.17188*	0.024

Tukey testi sonuçlarına göre akademik personelin finansal refah seviyesi ile unvan değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu ilişki Öğretim Görevlisi ile Profesör, Araştırma Görevlisi ile hem Yardımcı Doçent hem de Profesör, Okutman ile Profesör, Araştırma Görevlisi Doktor ile Profesör arasında gözlenmektedir.

Akademik personelin yaş değişkeni ile finansal refah seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına; ilişki varsa bunun nereden kaynaklandığına ilişkin analiz sonuçları tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Yaş ve Finansal Refah Seviyesi Arasındaki İlişkinin ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F-testi	P-değeri
Gruplar arası	17.281	5	3.456	3.506	0.004
Grup içi	236.591	240	0.986		
Toplam	253.872	245			

Akademik personelin finansal refah seviyelerinin yaş değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucunda ulaşılan P değeri 0.004'tür. Söz konusu değer akademik personelin yaş değişkeni ile finansal refah seviyeleri arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğuna işaret ettiğinden, H_3 hipotezi kabul edilmiştir. Söz konusu farklılığın hangi gruplar arasında bulunduğunu belirlemek üzere Tukey testi gerçekleştirilmiş olup; sonuçları tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Yaş Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Hipotez	I	J	Ortalama Farkı (I-J)	P-değeri
Akademik Personelin Yaş Değişkeni ile Finansal İyilik seviyeleri arasında anlamlı ilişki vardır	26-30 yaş	41-45 yaş	-0.60037*	0.032
		46 yaş ve üstü	-0.97858*	0.008

Tukey testi sonuçlarına göre, akademik personelin finansal refah seviyesi ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Söz konusu ilişki 26-30 yaş grubu ile hem 41-45 yaş hem de 46 yaş ve üstü grupları arasında gözlenmektedir.

4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bir meslek olarak akademisyenlik bilginin üretilmesi, geliştirilmesi ve katma değer sağlayacak bir şekilde getirilmesini sağlayan bir meslek grubudur. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere akademisyenler, bir ülkenin bilgi toplumu olmasını ve modern medeniyetler seviyesine ulaşmasını sağlayan önemli bir kesimi oluşturmaktadır. Akademik personelin işine motive olarak en iyi şekilde yapabilmesi ve daha üretken olabilmesi için finansal açıdan tatmin olması gereklidir. Finansal açıdan tatmin olamayan birey verimli olamadığı gibi maddi ve manevi olarak kendini stres altında hissedecek bu durumdan sağlığı da olumsuz yönde etkilenecektir (Kim vd. 2003 s.76). Buradan hareketle, çalışmada Dumlupınar Üniversitesi'nde görev yapan akademik personelin finansal durumundan memnuniyeti ölçülerek; yaş, cinsiyet, unvan, medeni durum ve görev yeri değişkenleriyle finansal refahı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırma akademik personelin finansal refahını ölçmeye yönelik olmasıyla yerli literatüre kazandırılan ilk çalışma özelliği taşımaktadır.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; örneğin, taşrada görev yapan akademik personel ile merkezde görev yapan akademik personelin finansal refah seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Diğer taraftan, cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında da, akademik personelin finansal refah seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna erişilmiştir. Bu sonucun, daha önce Theodos

vd. (2014), Fonseca vd. (2010), Lusardi ve Tufano, (2009), Zissimopoulos vd., (2008) ve Joo ve Grable, (2004) tarafından yapılan, gençleri, üniversite öğrencilerini ve yetişkinleri temel alan araştırmalarda elde ettikleri; kadınların erkeklere oranla daha az finans bilgisine sahip olmasına karşın, finansal refah düzeyleri arasında farklılık olmadığı yönündeki sonuçlarla uyumlu olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, akademik personelin evli yada bekâr olmasının finansal refah düzeyini etkilediği; ayrıca akademik personelin gerek unvan gerekse yaş bakımından ilerledikçe finansal refah seviyesinin yükseldiği yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçların Taft vd. (2013) ve Joo ve Grable (2004) tarafından yapılan, memurları ve akademik personeli temel aldıkları çalışmalarında, kişinin yaşının ilerlemesinin ve unvanının artmasının finansal refah seviyesini olumlu etkileyeceği gibi; kişinin medeni durumunun da finansal refah algısı üzerine etkileri olduğu yönündeki sonuçlarıyla paralellik arz ettiği görülmektedir.

Akademik personel gelirlerinin, gerek Türkiye'deki emsal kabul edilen meslek gruplarındaki çalışanların ücretleriyle karşılaştırıldığında, gerekse gelişmiş ülkelerdeki meslektaşlarıyla karşılaştırıldığında düşük olduğu bilinmesine rağmen; çalışmamızda ulaşılan sonuçlara bakıldığında akademik personelin finansal durumundan sınırlı da olsa memnun olduğu ortaya çıkmaktadır. Türk insanının sahip olduğu kanaatkâr yapısı bunun en önemli açıklayıcısı olsa gerek. Son zamanlarda ekonomik durumları çokça kamuoyu gündemine de gelen akademisyenlerin finansal refah durumunu belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmanın yerli literatürde bir ilki temsil etmesi, ulaşılan tüm bu sonuçların önemini de artırmaktadır. İleriye dönük toplumun farklı kesimleri ve farklı meslek grupları üzerinde yürütülecek benzer çalışmalarda ulaşılabilecek sonuçlarla yapılacak karşılaştırmalar bu bulguları daha da anlamlı kılacaktır.

Kaynakça

ALTUNIŞIK, Remzi, COŞKUN, Recai, BAYRAKTAROĞLU, Serkan ve YILDIRIM, Engin (2005), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*, Sakarya Kitabevi, Sakarya.

FALAHATI, Leila & PAIM, Laily Hj (2011), "Gender differences in financial well-being among college students" *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(9), 1765-1776.

FERGUSON, D.M., HORWOOD, L.J., & BEAUTRAIS, A.L. (1981), "The measurement of family material wellbeing", *Journal of Marriage and Family*, 43(3), 715-725. <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/351771.pdf?acceptTC=true&jpdConfirm=true>

FONSECA, Raquel, KATHLEEN J. Muller, GEMA, Zamorro & ZISSIMOPOULOS, Julie (2010), "What explains the gender gap in financial literacy?", *RAND Working paper*.

JACOB, Katy, HUDSON, Sharyl, & BUSH, Malcolm (2000), "Tools for survival: An analysis of financial literacy programs for lower-income families", Woodstock Institute, Chicago.

JOO, So-hyun (2008), *Personal financial wellness*, In J.J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (pp.21-33). Springer, New York.

JOO, So-hyun & GRABLE, John E. (2004), "An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction", *Journal of Family and Economic Issues*, 25(1), 25-50.

KIM, Jinhee, GARMAN, E. Thomas & SORHAINDO, Benoit (2003), "Relationships among credit counseling clients' financial wellbeing, financial behaviors, financial stressor events, and health", *Financial Counseling and Planning*, 14(2), 75-87.

LEACH, Lauren J., HAYHOE, Celia R. & TURNER, Pamela R. (1999), "Factors affecting perceived economic wellbeing of college students: A gender perspective", *Financial Counseling and Planning*, 10(2), 11-23.

LUSARDI, Annamaria & TUFANO, Peter (2009), "Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness", *National Bureau of Economic Research, Working Paper 14808*.

LUSARDI, Annamaria, MITCHELL, Olivia S. & CURTO, Vilsa (2010), "Financial literacy among the young", *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2).

MALONE, Kathleen, STEWART, Susan D., WILSON, Jan, & KORSCHING, Peter F. (2010), "Perceptions of financial wellbeing among American women in diverse families", *Journal of Family and Economic Issues*, 31, 63-81.

NAKTİYOK, Atılhan ve KAYGIN, Erdoğan (2012), "Tükenmişlik ve iş tatmini düzeylerini belirlemeye yönelik akademik personel üzerinde bir uygulama", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 23-32, ISSN: 1309-8012 (Online).

ÖZDAMAR, Kazım (2003), *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 1. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir.

PRAWITZ, Aimee D., GARMAN, E. Thomas, SORHAINDO, Benoit, O'NEILL, Barbara, KIM, Jinhee, & DRENTEA, Patricia (2006), "InCharge financial distress/financial well-being scale:

Development, administration, and score interpretation", *Financial Counseling and Planning*, 17, 34-50.

SAĞLAM, Aycan Çiçek (2011), "Akademik personelin sosyo-demografik özelliklerinin tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisi" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 407-420.

TAFT, Marzieh Kalantarie, HOSEIN, Zare Zardeini, MEHRIZI, Seyyed Mohammad Tabatabaei & ROSHAN, Abdoreza (2013), "The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns", *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63-75, ISSN 1833-3850.

THEODOS, Brett, KALISH, Emma, McKERNAN, Signa Mary & RATCLIFFE, Carolina (2014), "Do financial knowledge, behavior, and well-being differ by gender?", *Finra Investor Education Foundation, Urban Institute*, pp.1-8.

VAN PRAAG, B.M.S., FRIJTERS, P., & FERRER-I-CARBONELL, A. (2003), "The anatomy of subjective well-being", *Journal of Economic Behavior and Organisation*, 51, 29-49. <http://www1.fee.uva.nl/scholar/fellows/vanpraag/AnatomySWBgepubl.in.JEBO.pdf>

VOLPE, Ronald P., KOTEL, Joseph E. & CHEN, Haiyang (2002), "A survey of investment literacy among online investors", *Financial Counseling and Planning*, 13, 1-13.

ZISSIMOPOULOS, Julie, KARNEY, Benjamin & RAUER, Amy (2008), "Marital histories and economic wellbeing", *University of Michigan Retirement Research Center Working paper*, 180, <http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/61806/wp180.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.